

Maija Kivimäki

Kirjanpitäjän työnkuvan muutos pienen tilitoimiston näkökulmasta

Opinnäytetyö

Syksy 2020

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tradenomi (AMK, Liiketalous)

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Liiketalous

Tekijä: Maija Kivimäki

Työn nimi: Kirjanpitäjän työnkuvan muutos pienen tilitoimiston näkökulmasta

Ohjaaja: Tuulia Potka-Soininen

Vuosi: 2020

Sivumäärä: 36

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyön aiheena on kirjanpitäjän työnkuvan muutos pienen tilitoimiston näkökulmasta. Opinnäytetyön tutkimusongelmana on, mikä merkitys tällä muutoksella on pienelle tilitoimistolle. Työn tavoitteena on tarkastella taloushallinnon digitalisaation ja älykkään taloushallinnon lisääntyessä tapahtuvaa muutosta kirjanpitäjän työssä, sekä näiden tuloksien perusteella, mikä merkitys muutoksilla on pienen tilitoimiston kannalta. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä ovat: Miten sähköistyminen ja digitalisaatio on muuttanut työnkuvaa? Mitä taitoja kirjanpitäjän täytyy omaksua? Mitä kirjanpitäjältä odotetaan tulevaisuudessa? Mikä merkitys näillä muutoksilla on pienelle tilitoimistolle?

Opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Digitaalista ja älykstä taloushallintoa ja kirjanpitäjän työnkuvan muutosta tutkittiin kirjallisuuden pohjalta. Teemahaastattelun avulla opinnäytetyöhön saatiin pienen tilitoimistoyrittäjän näkemys työnkuvan ja alan muutoksesta. Teorian ja haastattelun perusteella muodostettiin johtopäätöksiä työn lopussa.

Tutkimuksessa todettiin, että kirjanpitäjän työn rooli tulee muuttumaan enemmän konsultoivaan suuntaan. Kirjanpitäjältä odotetaan tulevaisuudessa muun muassa hyvää IT- ja prosessiosaamista, asiakassuhteen ylläpitämistä ja substanssiosaamista, eli peruskirjanpidon ja verotuksen hallintaa. Pienten tilitoimistojen heikkoutena korostuu ajan ja resurssien puute. Kuitenkin pienillä tilitoimistoilla on hyvät mahdollisuudet keskittyä erityisesti asiakaslähtöiseen ja kasvulliseen palveluun.

Avainsanat: kirjanpitäjä, tilitoimisto, digitalisaatio, taloushallinto

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Business and Culture

Degree programme: Business Management

Author: Maija Kivimäki

Title of thesis: Change in the accountant's job description from the perspective of a small accounting firm

Supervisor: Tuulia Potka-Soininen

Year: 2020

Number of pages: 36

Number of appendices: 1

The subject of the thesis is the change in the job description of the accountant from the perspective of a small accounting firm. The research problem of the thesis is the significance of this change for a small accounting firm. The aim of the thesis is to examine the change in the work of an accountant along with the increase in the digitalisation of financial management and intelligent financial management, and, on the basis of the results, to analyze the significance of these changes for a small accounting firm. The research questions of the thesis are: How has electrification and digitalization changed the job description? What skills does an accountant need to acquire? What will be expected of the accountant in the future? What significance do these changes have for a small accounting firm?

A qualitative research method was used in the thesis. Digital and intelligent financial management and the change in the job description of an accountant were studied through literature. A semi-structured interview provided the thesis with a small accounting firm's view of the change in the job description and in the professional field. On the basis of the theory and interview, conclusions are drawn at the end of the work.

The study found that the role of the accountant's work will change in a more consultative direction. In the future, the accountant will be expected to have, among other things, good IT and process expertise, customer relationship maintenance, and substantive expertise, i.e. in basic accounting and tax management. The weakness of small accounting firms is the lack of time and resources. However, small accounting firms are well placed to focus specifically on customer-oriented and face-to-face service.

Keywords: Accountant, Accounting Firm, Digitalization, Financial Management

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
1 JOHDANTO.....	6
2 DIGITAALINEN TALOUSHALLINTO.....	8
2.1 Taloushallinnon kokonaisuus.....	8
2.2 Toimialamuutos.....	10
2.3 Digitaalinen ja älykäs taloushallinto.....	11
2.4 Ohjelmistorobotiikka.....	13
2.5 Koneoppiminen.....	13
3 KIRJANPITÄJÄN TYÖNKUVAN MUUTOS.....	15
3.1 Tilitoimistot ja kirjanpitäjät.....	15
3.2 Mitä taitoja vaaditaan 2025.....	16
3.3 Mistä kannattaa aloittaa.....	17
3.4 Vaikutus työelämään.....	18
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	21
4.1 Laadullinen tutkimus.....	21
4.2 Haastattelututkimus ja toteutus.....	21
4.3 Tutkimusaineiston analysointi.....	22
5 PIENEN TILITOIMISTO-YRITTÄJÄN NÄKÖKULMA.....	24
5.1 Miten työpäivä alkaa ja päättyy.....	24
5.2 Miten työnkuva on jo muuttunut sähköistyneen taloushallinnon myötä.....	24
5.3 Ammatti-identiteetti.....	25
5.4 Sähköistyminen ja digitalisaatio.....	25
5.5 Asiakkaat.....	26
5.6 Työelämätaidot.....	26
5.7 Loppuuko kirjanpitäjältä työt?.....	27
6 POHDINTA.....	28
6.1 Tutkimuksen luotettavuus.....	30
6.2 Jatkotutkimusehdotukset ja opinnäytetyön arviointi.....	31

LÄHTEET	32
LIITTEET	35

1 JOHDANTO

Taloushallintoala on kokenut rajuja muutoksia jo vuosien ajan, mutta kirjanpitäjän työnkuva muuttuu olennaisesti myös seuraavien vuosien aikana. Robotiikalla, järjestelmäintegraatiolla ja koneoppimisella saadaan vähennettyä rutiininomaisen ja toistuvan työn määrää, mikä vapauttaa kirjanpitäjien aikaa enemmän konsultoivaan ja vuorovaikutteiseen työhön. Kirjanpitäjien täytyy nyt ottaa huomioon omat valmiudet mukautua muuttuvaan työympäristöön.

Mediassa halutaan tuoda esille nimenomaan se, onko kirjanpitäjille enää töitä tulevaisuudessa. Uhkana nähdään työn katoaminen, vaikka monet asiantuntijat painottavat työnkuvan ja työn roolin muuttuvan. Työn roolin muuttuminen edistää sitä, että jo olemassa olevilla kirjanpitäjillä on edelleen mahdollisuus pysyä mukana työelämässä oppimalla uusia taitoja ja käyttämään niitä hyödyksi tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia työnkuvan muutoksien vaikutusta pienen tilitoimiston näkökulmasta sekä niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat olennaisesti työnkuvaan. Aihe on tärkeä sen ajankohtaisuuden vuoksi. Robotiikka ja tekoäly tulevat vaikuttamaan myös opinnäytetyön tekijän työnkuvaan, joten ne kuuluvat vahvasti myös tutkijan kiinnostuksen kohteisiin.

Aihetta voi tutkia eri näkökulmista. Monia tutkimuksia löytyy tilitoimistojen, talousosastojen ja asiakkaiden näkökulmista, mutta tässä työssä painotetaan nimenomaan pienen tilitoimiston kirjanpitäjän näkökulmaa. Lehtisen (2019) opinnäytetyössä kuvataan kirjanpitäjän työnkuvan muutosta ja tulevaisuutta ja tässäkin työssä pohditaan automaation ja digitalisaation tuomia muutoksia. Pekki (2018) opinnäytetyössään tutkii tilitoimistoalan näkökulmasta digitalisaation hyötyjä ja keinoja hävittää rutiininomaista työtä. Tässä työssä koko tilitoimistoalan sijaan tarkastellaan pienen tilitoimiston näkökulmaa.

Opinnäytetyön toisessa luvussa käydään läpi taloushallinnon kokonaisuutta sekä siihen vaikuttavia tekijöitä, kuten ohjelmistorobotiikkaa ja koneoppimista. Näiden lisäksi kolmannessa luvussa kerätään kattava kokonaisuus kirjanpitäjän työnkuvan muuttumisesta: mistä kannattaa aloittaa, mitä taitoja täytyy haalia sekä mitä konk-

reettisiä muutoksia on tulevaisuudessa luvassa. Neljännessä luvussa avataan tutkimuksessa käytettävää kvalitatiivista menetelmää, miksi tämä on valittu ja miten tutkimus on toteutettu. Viidennessä luvussa käydään läpi haastattelun tuloksia. Johdopäätöksissä ja pohdinnassa tiivistetään opinnäytetyön pääkohdat ja tutkimustulokset.

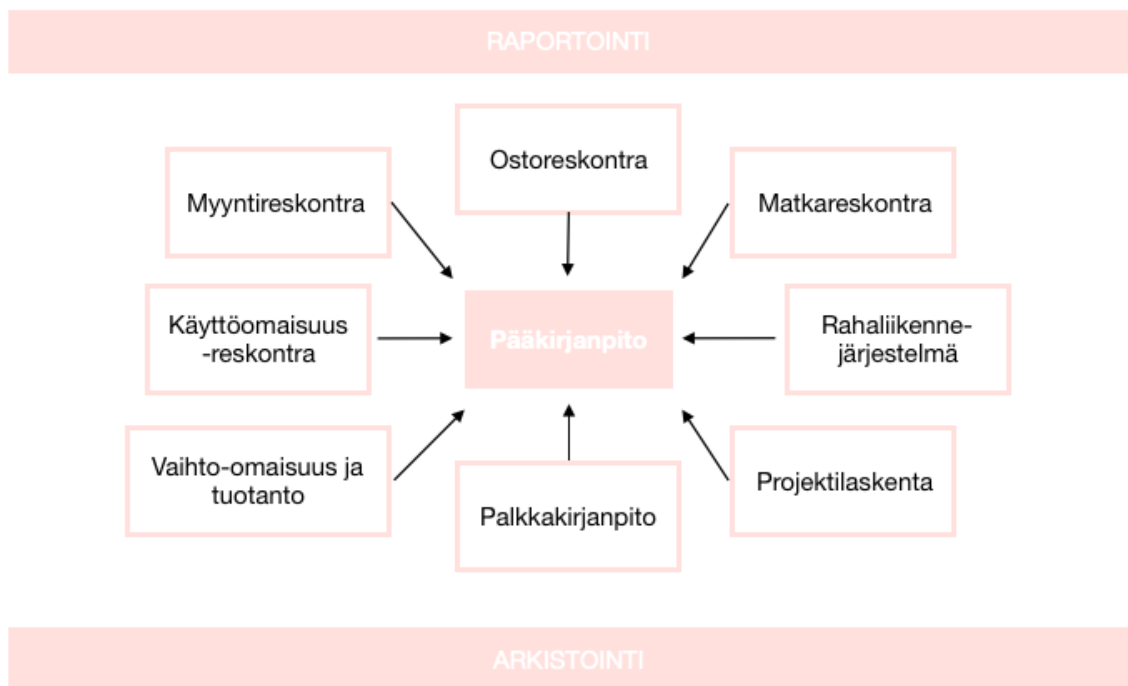
Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, sillä tutkittavasti ilmiöstä haluttiin saada mahdollisimman hyvä ja kuvaileva kokonaisuus. Tutkimus suoritettiin teema-haastatteluna ja haastatteluun osallistui pienen tilitoimiston yrittäjä.

2 DIGITAALINEN TALOUSHALLINTO

Opinnäytetyön teoriaosuudessa tarkastellaan ensin taloushallinnon kokonaisuutta, ohjelmistorobotiikkaa, koneoppimista sekä miten nämä tekijät muokkaavat taloushallintoa. Nämä muutokset vaikuttavat olennaisesti kirjanpitäjän työnkuvaan, sillä esimerkiksi rutiinomaisen ja manuaalisen työn merkitys ja määrä vähenee.

2.1 Taloushallinnon kokonaisuus

Yrityksen taloushallinnolla sekä talousammattilaisilla on keskeinen rooli yrityksen taloudellisen informaation tuottamisessa. Yrityksen johto hyödyntää tätä informaatiota asioiden suunnittelussa, päätöksenteossa sekä toteutuksen arvioinnissa. Taloudellista tietoa tarvitsevat ja haluavat myös yrityksen ulkopuoliset tahot, kuten Verohallinto, vakuutusyhtiöt, omistajat sekä sidosryhmät. (Viitala & Jylhä 2013, 318.) Taloushallinto on järjestelmä, joka voidaan erotella prosesseihin. Pääkirjanpito linkittää osaprosessit yhteen tai toimii näiden alkupisteenä. Lahden ja Salmisen (2014, 19) näkemystä havainnollistetaan kuviossa 1.

Kuvio 1. Pääkirjanpito ja sen eri prosessit (Lahti & Salminen 2014, 19).

Kirjanpito sekä tilinpäätös ovat lakisääteisiä velvollisuuksia, joiden laatimisesta sekä sisällöstä säädetään kansallisessa lainsäädännössä sekä Euroopan unionin tilinpäätösdirektiiveissä (Kinnunen ym. 2006, 11). Kirjanpitolain (L 30.12.1997/1336) ja -asetuksen (A 30.12.1997/1336) lisäksi kirjanpitoon vaikuttavat verolait (L 30.12.1992/1535; L 30.12.1993/1501) ja eri yritysmuotoja koskevat lait (L 2.2.1979/128; L 21.7.2006/624; L 29.1.1988/389). Kirjanpitolautakunta antaa viranomaisten, kirjanpitovelvollisten ja tilitoimistojen hakemuksesta lausuntoja ja ohjeita hyvän kirjanpitotavan mukaisesti (Kinnunen ym. 2006, 13). Pääkirjanpito kerää tietoa muista osaprosesseista, täsmäyttää välitilejä ja reskontria sekä kokoaa näiden perusteella raportteja (Lahti & Salminen 2014, 17).

Ostoreskontra on yksi yrityksen eniten aikaa vievä prosessi, joka alkaa ostolaskun vastaanotosta ja päättyy, kun lasku on tiliöity, hyväksytty automaattisesti tai organisaation toimesta, maksettu, täsmäytetty ja jaksotettu kirjanpitoon sekä arkistoitu. Myyntilaskutus vaikuttaa yrityksen maksuvalmiuteen, asiakaspalveluun ja imagoon, joten se on yrityksen hyvin kriittinen toiminto. Myyntilaskutuksen prosessit ovat:

1. Laskun muodostaminen laskutustietojen avulla
2. Laskun lähetys
3. Laskun arkistointi
4. Myyntireskontra, johon sisältyy suoritusten kuittaus ja mahdolliset perintätoimenpiteet. (Lahti & Salminen 2014, 78–79).

Yrityksen maksuliikenne tarkoittaa maksutapahtumien välitystä pankkien ja taloushallinnon järjestelmien välillä (Lahti & Salminen 2014, 116–117). Ulkoiset maksut muodostuvat yrityksen taloushallintojärjestelmissä ja muodostuneet maksut lähetetään pankkiin. Tämän jälkeen pankki tekee yrityksen pankkitililtä veloitukset. Pankki kerää sisäänpäin tulevat maksut päiväkohtaisesti yhteen, välittää näistä tiedot yritykselle tiliotteen muodossa tai viitemaksutietoina, ja yrityksessä kuitataan saapuvat maksut avoimiin tapahtumiin. Maksuliikennettä ohjataan joko taloushallintojärjestelmien omilla moduuleilla tai erillisillä rahaliikenteen hallintaa varten luoduilla ohjelmistoilla. Taloushallintojärjestelmien omien moduulien etuna on integroituminen muihin järjestelmän moduuleihin, kuten reskontriin ja kirjanpitoon, jolloin ei tarvitse huolehtia järjestelmien välisistä liittymistä. Erillinen ohjelma taas on kehitetty nimen-

omaan rahaliikennettä varten, joten sen ominaisuudet ovat helpommin muokattavissa pankkien kehittämiin ratkaisuihin ja se mahdollistaa koko konsernin maksuliikenteen hallitsemista, vaikka konsernissa hyödynnettäisiin eri ERP- tai taloushallintojärjestelmiä. (Lahti & Salminen 2014, 116–117.)

Raportointi muodostaa ja jakaa erilaisia raportteja perustuen muiden osaprosessien tietoihin (Lahti & Salminen 2014, 18). Kirjanpitoaineistoa kerätään ja säilytetään kirjanpitolain (L 30.12.1997/1339) määräyksen mukaisesti. Tositteita, kirjanpitoja ja muuta kirjanpitoaineistoa säilytetään ja käsitellään niin, että sisältö on helposti tarkasteltavissa. Tilinpäätöksiä, kirjanpitoja ja tililuetteloita säilytetään vähintään 10 vuotta ja tositteita sekä muita aineistoa säilytetään vähintään kuusi vuotta tilikauden päättymisestä. (Hakonen, Eklund & Roos 2017, 16–17.)

2.2 Toimialamuutos

Suomea kuvattiin vielä 1990-luvulla sähköisen taloushallinnon edelläkävijäksi, muun muassa mahdollistamalla paperittoman kirjanpidon ja sähköisen taloushallinnon vuonna 1997 uudistuneella kirjanpitolaille. Suomessa internetin käyttö oli nopeaa ja vaivatonta, yhtenäiset pankkistandardit mahdollistivat pankkien välille nopean maksuliikenteen sekä maksutapahtumia käsiteltiin automaattisesti laajalle levinneen viitemaksujen käytön ansiosta. (Lahti & Salminen 2014, 28–29.)

2000-luvun aikana sähköinen taloushallinto yleistyi entisestään, tekniikka sekä ohjelmistot kehittyvät ja pilvipalvelut edistävät uutta kehityssuuntaa tietotekniikan hyödyntämisessä (Hernesniemi 2010, 82; Lahti & Salminen 2014, 45). Esimerkiksi yritykset pystyvät vuokraamaan taloushallinnon sovelluksia (Application Service Provider, ASP), jolloin heidän ei tarvitse itse ostaa ohjelman lisenssiä. Taloushallintoa kehitettiin, jotta turhia työvaiheita saatiin eliminoidua ja automatisoitua. Esimerkiksi TYVI-projektin ansiosta yritysten ja viranomaistahojen välinen informaatio saatiin liikkumaan sähköisesti. (Granlund & Malmi 2004, 21, 29, 37.)

Isoja tekijöitä taloushallinnon automaatiassa ovat muun muassa verkkolaskustandardit, ohjelmistoautomaatiot, integraatiot järjestelmien välillä, robotiikka sekä asen-

teet, selkeät tavoitteet ja prosessien suunnittelu. Näiden avulla pyritään vähentämään kirjanpitäjän manuaalisia töitä sekä luomaan kustannussäästöjä. Tekoälyä hyödynnetään taloushallinnossa talousennustamisessa, luottorajoituksissa ja hälytyksissä sekä laadunvarmistuksessa. (Fredman & Lehtonen 2018a.)

Kaarlejärvi ja Salminen (2018, 59, 61) muistuttavat, että koneoppiminen on vielä nykyisellä tasollaan hyvinkin alkeellista tekoälyä, tokikin älykkäämpää, kuin ohjelmistorobotiikka. He toteavat kuitenkin, että tulevaisuudessa tekoälyratkaisuisia yhdistellään kaikkea olemassa olevaa teknologiaa, mutta ihmistä tarvitaan edelleen tilanteissa, jossa vaaditaan luovuutta sekä sovelletaan uusia viitekehyksiä tai tilanteita. Heidän mukaansa tänä päivänä tekoälyä hyödynnetään yhtä käyttötarkoitusta varten, mutta tulevaisuuden itsenäisen älykkyyden kehittyessä tekoälystä saadaan yleiskäyttöisempää. He arvelevat, että seuraavien vuosikymmenien aikana taloushallinnon tehtävistä voidaan automatisoida jo yli 95 %, sillä taloushallinnossa käsitellään pääasiassa digitaalisia aineistoja sekä dataa, mitkä perustuvat pääosin loogisiin sääntöihin.

2.3 Digitaalinen ja älykäs taloushallinto

Lahti ja Salminen (2008, 21) määrittelevät digitaalisen taloushallinnon kaikkien tietovirtojen ja käsittelyvaiheiden automatisointina ja niiden käsittelyä digitaalisessa muodossa. Digitaalisen tiedon käsittely, varastointi, siirto tai esitys on tehokkaampaa ja nopeampaa, kuin perinteisesti paperisena käsittelynä. Lahti ja Salminen täsmäntävät (2014, 24–15), että digitaalisessa taloushallinnossa pyritään käsittelemään kaikkea kirjanpidon sekä osaprosessien tapahtumia automaattisesti ilman paperia. Näiden lisäksi kaikki muukin tietovirta hoidetaan sähköisesti sidosryhmien, kuten asiakkaiden, viranomaisten ja rahoittajien, välillä.

Pääkirjanpito muuttuu enemmänkin tietoa kokoavaksi ja valmistavaksi prosessiksi ja tositteiden tallennus suoraan kirjanpitoon vähenee. Kirjaukset syntyvät muissa taloushallinnon prosesseissa ja kirjanpidossa kirjaukset vastaanotetaan, täsmäytetään, oikaistaan oikealle kuukaudelle sekä päätetään nykyinen kuukausi. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 96.)

Yksi eniten resursseja vievä prosessi on ostolaskujen käsittely, jonka järjestelmiin on kehitetty paljon sääntöpohjaista automaatiota. Verkkolaskusta saadaan kaikki vastaavat tiedot, mitä tavallisesta paperilaskusta saataisiin. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 102.) Verkkolasku on sähköisessä muodossa lähetettävä ja vastaanotettava lasku, jonka sisältö kuvataan verkkolaskustandardien mukaisina tietokenttinä (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011, 9; Kaarlejärvi & Salminen 2018, 102). Suomessa suurin osa yrityksistä lähettää verkkolaskuja sekä monet suuret yritykset lähtökohdaisesti vastaanottavat ostolaskuja vain verkkolaskuina. Verkkolaskujen vastaanottamista vaikeuttavat useimmiten toimittajien suuri määrä, toimittajien pieni koko ja ulkomaisten toimittajien suuri osuus. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 96–96.)

Myyntireskontraa pystytään hoitamaan parhaimmassa tapauksessa täydellä automaatiolla, sillä Suomen pankkijärjestelmät sekä viitenumerokäsittely ovat hyvin kehittyneitä. Myyntilaskuja voidaan laatia muodostamalla lasku järjestelmässä olevan datan perusteella tai tallentamalla laskutiedot manuaalisesti. Laskuja käsitellään tehokkaasti, kun laskutusjärjestelmää varten tarvittava data löytyy valmiiksi toisista sovelluksista tai moduuleista. Laskutusjärjestelmä muodostaa valmiista laskuista tapahtumat myyntireskontraan ja kirjaukset pääkirjanpitoon. Viitenumerokäsittelyn ansiosta suoritettuja maksuja voidaan suoraan kohdentaa avoimiin tapahtumiin. Verkkolaskuilla saadaan huomattavasti vähennettyä maksu- ja viitenumerovirheitä, jolloin näiden käyttö on tehokkaampaa. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 122–123, 130–131.)

Tito-tiliöinti tarkoittaa pankista rahaliikennejärjestelmään saapuvaa elektronista tiliotetta, johon sisältyy eri tapahtumatyypeille tietty kooditus (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 137). Automaatiolla saadaan erilaisille maksutapahtumille automaattinen tiliöinti, jos järjestelmä tunnistaa tiliotteen tapahtumatietojen perusteella käytettävän tiliöintimallin. Nämä tiliöinnit siirtyvät maksuliikenteestä pääkirjanpitoon. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 137.)

Kaarlejärvi ja Salminen (2018, 186–189) huomauttavat, että raporttien kuuluisi olla reaaliaikaisia ja helppokäyttöisiä. Niiden tavoitteena on tuoda esille oleellinen tieto visuaalisesti ja helppolukuisesti. He täsmentävät, että raportit painottuvat enemmän ennustamiseen ja ennakoivaan tietoon, minkä tekoäly ja koneoppiminen mahdollistavat. Ohjelmistorobotiikan avulla automatisoidaan raporttien tuottamista ja jakelua,

mutta tekoäly mahdollistaa muun muassa datan luokittelua ja tulkintaa, vanhan tiedon pohjalta ennustamista ja poikkeamien havaitsemista isoista datamassoista.

Automaatiolla tavoitellaan Kaarlejärven ja Salmisen (2018,182) mukaan manuaalisen työn vähentämistä ja ajan vapautumista muihin enemmän arvoa tuottaviin tehtäviin. Näiden avulla lisätään tuottavuutta ja tyytyväisyyttä. Automaation avulla täsmäytyksiä voidaan tehdä pitkin kuukautta, sillä manuaalisena ihmisen tekemänä työnä täsmäytyksien tekeminen on hitaampaa ja kalliimpaa. Automaatiota lisätään erillisvälineillä, kuten ohjelmistorobotiikalla ja tekoälyllä. (Kaarlejärvi & Salminen 2018,182.)

2.4 Ohjelmistorobotiikka

Ohjelmistorobotiikka (Robotic Process Automation, RPA) taloushallinnossa täydentää perinteistä automaatiota. Se poistaa manuaalisia ja rutiininomaisia työvaiheita kirjanpitäjiltä ja helpottaa esimerkiksi työkuorman kasaantumista tiettyihin ajanjaksoihin (Fredman & Lehtonen 2018a; Kaarlejärvi & Salminen 2018, 53.)

Ohjelmistorobotti käyttää ohjelmistoja käyttöliittymän välityksellä vuorokauden ajasta riippumatta. Robotti seuraa sille annettuja ohjeita tarkasti ja kaikki robotin suorittama toiminta tallentuu lokitiedostoihin, joihin on mahdollista virheen sattuessa palata. (Kaarlejärvi 2017.) Kaarlejärven mukaan robotiikan ei ole tarkoitus eliminoida kaikkia työpaikkoja vaan vapauttaa aikaa vievistä rutiininomaisista työvaiheista.

2.5 Koneoppiminen

Tekoälyn ansiosta aikaisempia työtehtäviä tehdään aiempaa pienemmällä työpanosmäärällä, mikä tuhoaa työtehtäviä, mutta mahdollistaa työskentelyä enemmän arvoa tuottavissa tehtävissä tai tekoälyn avulla tehdään aiempia tehtäviä entistä paremmin (Koski & Husso 2018, 24).

Koneoppiminen tarkoittaa tietokoneen kykyä oppia käsittelemään laajoja datamassoja ja oppia tekemään niiden perusteella ennusteita ja ehdotuksia käyttäjänsä

varten (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 59–60; Ernst & Young & Microsoft 2018,18; Fredman & Lehtonen 2018b). Taloushallinnon alkudataa ovat muun muassa laskut, kuitit ja tiliotteet, joiden perusteella kone pystyy päättelemään ihmisen käyttämää säännöstöä (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 59; Fredman & Lehtonen 2018b).

3 KIRJANPITÄJÄN TYÖNKUVAN MUUTOS

3.1 Tilitoimistot ja kirjanpitäjät

Tilitoimistot huolehtivat asiakkaan lakisääteisistä, kuukausittaisista ja vuosittaisista viranomaisraporteista, kuten arvonlisäveroraporteista, tilinpäätöksistä ja veroilmoituksista. Tilitoimistojen palveluvalikoimaan kuuluu yleensä kirjanpidon ohella myös palkanlaskenta ja tilitoimistot voivat tarjota asiakkailleen kokonaisvaltaista liikekirjanpitoa eli ulkoisen laskennan palveluita sekä sisäistä laskentaa. (Taloushallinto-liitto, [viitattu 22.10.2020].)

Taloushallintoalalla on muutamia isoja tilitoimistoketjuja, jotka laajentuvat ostamalla pieniä ja keskisuuria tilitoimistoja, mutta myös taloushallintoalaa tukevia asiantuntijayrityksiä, kuten ohjelmisto- ja laskutusalan toimijoita. Toinen ääripää löytyy pienistä paikallisista tilitoimistoista, jotka erottuvat henkilökohtaisella palvelulla, josta erityisesti pienyrittäjät hyötyvät. Tosin pienten tilitoimistojen yrittäjät ovat ikääntyvää sukupolvea ja yhdenkin asiantuntijan eläköityminen vie tärkeän osaajan pois yritykseltä. Monet palvelut siirtyvät myös täysin sähköisiin muotoihin, jolloin pienten tilitoimistojen täytyy tehdä isoja investointeja sähköisten järjestelmien kehittämiseen. (Metsä-Tokila 2019, 35–36.)

Tilitoimistoissa on paljon eroavaisuuksia digitalisaation hyödyntämisessä, johtuen alan hitaasta kehityksestä, sillä harvalla toimijalla on tarpeeksi resursseja lähteä kehittämään alaa (Metsä-Tokila 2019, 41). Edelleen on olemassa tilitoimistoja, jotka käyttävät niin kutsuttua perinteistä mappikirjanpitoa, jolloin tositteet käydään rutiininomaisesti läpi yksitellen.

Kirjanpitäjäksi voi työllistyä eri koulutustasoilta. Taloushallintoon ja laskentatoimeen voi suuntautua esimerkiksi ammattikoulussa, ammattikorkeakoulussa ja yliopistossa. Taloushallintoalalla on erilaisia tehtävänimikkeitä ja riippuen koulutustasosta ja kokemuksesta alan ammattilainen voi sijoittua erilaisiin työtehtäviin ja palkkatasoon.

KLT-tutkinto on tarkoitettu lähinnä tilitoimistossa työskenteleville, jotka omaavat korkeakoulutasoisen koulutuksen ja tarpeeksi kokemusta taloushallinnon tehtävistä.

Tili-instituuttisäätiö järjestää vuosittain laskentoimen ja yritys juridiikan tehtäviä sisältävän tentin, jonka jälkeen kirjanpitäjä saa käyttää nimitystä KLT-kirjanpitäjä nimensä yhteydessä. (Ahvenniemi 2008.)

3.2 Mitä taitoja vaaditaan 2025

Kuten aiemmin on mainittu, kirjanpitäjille avautuu digitalisaation myötä enemmän mahdollisuuksia työstää asiakassuhdetta, joten vuorovaikutustaidot ovat ehdottomasti yksi tärkeimpiä tulevaisuuden työelämätaitoja. Kuitenkaan kaikki viestintä ei ole vuorovaikutusta, sillä Aho (2019, 138–139) painottaa vuorovaikutuksen olevan dialogista ja vuorovaikutuksessa pyritään toivotun kaltaisiin tuloksiin. Aho muistuttaa, ettei vuorovaikutuksen onnistumisessa ole merkitystä sillä, millaisia lauseenrakenteita tai termejä käytetään, vaan päästäänkö haluttuun lopputulokseen.

Vuorovaikutus on Ahon (2019, 139) mukaan tilannesidonnaista toimintaa, jossa taitava keskustelija osaa lukea tilannetta, tarkkailla vastapuolen reaktioita ja mukauttaa omaa toimintaansa näiden havaintojen perusteella. Fredman ja Lehtonen (2018a) muistuttavat, että asiakasymmärrys ja asiakkaan kanssa tapahtuva kanssakäyminen on vasta pitkän ajan päästä korvattu robotiikalla ja tekoälyllä, eli asiakaslähtöinen ajattelu, asiakkuuden hoidon merkitys sekä asiakkaan liiketoiminnan ymmärtäminen ja sparraaminen ei saa jäädä substanssiosaamisen, eli kirjanpidon ja verotusasioiden, jalkoihin. Fredman ja Lehtonen painottavat, että automaation uhkana on asiakkaan etäännyttäminen. Heidän mukaansa kirjanpitoprosessi ei saa olla pelkkä tiliöintikone, joka muodostaa saadusta datasta tehokkaasti ja edullisesti valmiit raportit, sillä jokainen tilitoimisto halutessaan tähän pystyy. He korostavat, ettei asiakkaan huolenpitoa, tiedon tulkintaa ja asiakastapaamisia saa unohtaa.

Aho (2019, 154) toteaa, että asiakkaan auttaminen eli myyntityö on tuloksellisempaa, kun kirjanpitäjä ymmärtää myyntityön perusteet ja tekee myyntityötä tietoisesti. Hän täsmentää, että myynnissä on kyse toisen tarpeiden tunnistamisesta ja niiden täyttämisestä. On hyvä muistaa, että harjoittelemalla vuorovaikutustaitoja harjoitellaan myös myyntitaitoja, sillä nämä ovat hyvinkin yhteydessä toisiinsa.

Digitaalisessa ympäristössä ostajalla on pääsy isoihin tietovirtoihin, joten asiakkaat pystyvät itse tekemään hintavertailuja ja lukemaan arvioita suurimmasta osasta tuotteista tai palveluista. Tämä koskee myös tilitoimistoja, joten myyjän täytyy ehdottomasti tietää mahdollisesta asiakkaastaan niin paljon tietoa, jotta pystyy tarjoamaan asiakkaan toivomaa palvelua. (Metsä-Tokila 2019, 36–37.)

Ongelmanratkaisutaidot tuovat Ahon (2019, 154) mielestä lisäarvoa asiakkaan näkökulmasta. Kuten aiemmin mainitut taidot, on tämäkin täysin Ahon mukaan opittavissa ja kehitettävissä, joten yleinen jaottelu fiksuihin ja vähemmän fiksuihin ihmisiin sen perusteella, osaako joku ratkoa ongelmia vai ei, on täysin virheellinen.

Koska työ alkaa olla aika- ja paikkariippumatonta, itsensä johtamisen taidot korostuvat (Hiila, Tukainen & Hakola 2019, 44). Itsensä johtamisessa on kyse itselleen asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Tavoitteena voi olla jokin konkreettinen ja selkeä asia tai epämääräisempi kokonaisuus, mutta pelkästään jo tavoitteen asettaminen vie eteenpäin. Tavoitteisiin pääsy vaatii tahdonvoimaa, asennetta ja oikeita tapoja. Itsensä johtaminen on oppimista, sillä uusien tavoitteiden saavuttamiseen edellytetään uudenlaista toimintaa. (Aho 2019, 195–200.)

Fredmanin ja Lehtosen (2018a) mukaan 5–10 vuoden päästä tarvitaan substanssi-osaajia, jotka ymmärtävät arvonlisäverojen, muiden välittömien verojen ja työehtosopimuksien päälle. Koska asiakkaat ovat monelta eri toimialalta, edellytetään kirjanpitäjältä laajaa substanssiosaamista. Aho (2019, 220) täsmentää, että monella kokeneella ja aktiivisesti kouluttautuneella kirjanpitäjällä saattaa olla jo valmiudet konsultoivaan työhön, jolloin tarve on kehittää edellä mainittuja työelämätaitoja.

3.3 Mistä kannattaa aloittaa

Järvenpää, Partanen ja Tuomela (2001, 331–332) toteavat, että jokaisen kirjanpitäjän kannattaa ensin asettaa oman oppimisensa suunta sekä tavoitteet, jolloin oppimisesta saadaan mahdollisimman paljon irti. Alkuun analysoidaan omaa osaamista ja miten sitä voi kehittää taloushallinnon muuttuessa. Taloushallinnon työtehtävissä

vaaditaan heidän mukaansa enemmän analysointia ja päätöksentekoon osallistumista. Rutiinitehtävistä tehdään tehokkaampia ja kirjanpitäjältä vaaditaan enemmän informaationanalyysivalmiuksien, neuvottelu- ja vuorovaikutustaitojen lisäksi kokonaisuuksien ymmärtämistä.

Tilitoimistoissa ja muissa organisaatioiden taloushallinnoissa kannattaa Fredmanin ja Lehtosen (2018a) mukaan pohtia eri osaamisprofiileja ja jokaisen työntekijän kannattaa analysoida omaa erikoistumistaan. Jos ja kun kone alkaa tehdä ja viedä ihmiseltä rutiinitöitä, on erityisen tärkeää löytää itsellensä uusi rooli. Joku saattaa erikoistua erityisasiantuntijaksi, neuvonantajaksi tai prosessi- ja järjestelmäkonsultiksi.

Fredman ja Lehtonen (2018a) muistuttavat, jotta taloushallintoala voi varautua tulevaan, täytyy alan nostaa profiiliaan, veloitustasoaan ja palkkatasoaan sekä investoida työntekijöiden hankintaan. Alan vetovoima on ollut viime aikoina heikkoa ja työvoiman hankintaan täytyy investoida koulutuksien myötä, sillä korkeakouluista ei valmistu tarpeeksi ammattitaitoista henkilöstöä.

Työntekijöiden osaaminen ei vastaa sitä, mitä tulevaisuuden työ edellyttää (Hiila ym. 2019, 56). Kaarlejärven (2017) mukaan henkilöstön kehittäminen ja uudelleenkouluttaminen ovat avaintekijöitä henkilöstön työllistämässä uusiin työtehtäviin. Fredman ja Lehtonen (2018a) täsmentävät, että alan täytyy panostaa kirjanpitäjien ammatillisen substanssiosaamisen nostoon, sekä erikoistumiseen ja vahvistaa hyvää asennetta asiakkaan neuvontaa ja konsultointia kohtaan. Prosessi- ja IT-osaamista sekä -kiinnostusta tarvitaan lisää, mutta aluksi yrityksiä ja tilitoimistojen avuksi tarvitaan IT-palveluyrityksiä, jotka kehittävät robotiikka ja ottavat käyttöön integraatioita ja sovelluksia.

3.4 Vaikutus työelämään

Fredmanin ja Lehtosen mukaan (2018a) jo pelkästään perinteinen automaatio ja yleinen taloushallinnon organisaation tehostaminen ovat muuttaneet taloushallinnon ammattilaisten toimenkuvaa ja vähentäneet henkilöstön määrää. He korostavat, että toistuvan rutiinistyön määrä on pienentynyt ja osuus työstä vähentynyt, mikä on tarkoittanut asiantuntijatyön osuuden kasvamista.

Fredman ja Lehtonen (2018a) mainitsevat, että ohjelmistoautomaatioilla, integraatioilla ja robotiikalla pyritään hoitamaan kirjanpitäjän manuaalisia töitä ja luomaan kustannussäästöjä, kun taas koneoppimisella ja tekoälyllä pyritään hoitamaan asiantuntijatehtäviä tekoälysovellusten avulla. Tällöin tavoitteena on pyrkiä parempaan palvelutasoon ja tuottamaan oivalluksia päätöksentekijöille sekä olemaan nopeampi ja tehokkaampi. He painottavatkin, ettei tekoälyssä niinkään ole tavoitteena kustannussäästöt, vaan enemmänkin tavoitellaan laadun paranemista ja uusia tietosisältöjä.

Tekoäly vaikuttaa työhön Hiilan ym. (2019, 33) mukaan muuttaen ja korvaten työtehtäviä sekä muuttaen työn tekemistä. Rutiinistyön merkityksen vähentyessä työn suorittamiseen tarvitaan itsenäistä ajattelua, vanhojen toimintamallien haastamista, kyseenalaistamista ja arvostelukykä. Tiimityö lisääntyy, mikä tarkoittaa osaamisen kehittymistä ja vastuun jakamista. Tiimityöskentely vaatii myös vuorovaikutustaitoja ja kommunikaatiokykyä erilaisten ihmisten kanssa. (Hiila ym. 2019, 44.)

Monet asiantuntijat huomauttavat, ettei kirjanpitäjältä kuitenkaan lopu työt kokonaan. Fredman ja Lehtonen (2018a) painottavat, että tilitoimistossa työskentelevien roolit tulevat vaihtumaan, eli työmäärä ei välttämättä muutu, mutta työ muuttaa luonnettaan. He muistuttavat, että kirjanpitäjän ei tarvitse murehtia oman työtilanteensa puolesta, jos ymmärtää nyt olla aktiivinen ja katsoa kohti tulevaisuutta, sillä arvonlisäverot, työehtosopimukset ja muut säädökset ovat joka tapauksessa niin monimutkaisia, ettei keskivertoyrittäjä halua eikä hänellä välttämättä ole aikaa ruveta opettelemaan niiden tulkintaa.

Kaarlejärvi ja Salminen (2018, 241) toteavat, että avainasemassa säilyvät edelleen kirjanpidon ja verotuksen säädöksiä sekä sisäisen laskennan menetelmien osaminen. Kaarlejärven (2017) mukaan manuaalisen rutiinistyön jälkeen uudet työtehtävät voivat olla mielenkiintoisia, mutta myös vaativia. Työnkuva voi Kaarlejärven ja Salmisen (2018, 242) mukaan, asiakaspalvelun ja asiantuntijatyön lisäksi, liittyä järjestelmien määrittelyyn, ulkoisiin vaatimuksiin liittyvän tiedon jakamiseen organisaatiossa, automaattisten kontrollien suunnitteluun ja poikkeamien selvittelyyn.

Fredmanin ja Lehtosen (2018b) mukaan noin kymmenen vuoden päästä tarvitaan IT-prosessien ja substanssiosaamisen yhdistelmää, jotta kirjanpitäjä esimerkiksi

osaa tarvittaessa laittaa asiakkaan kirjanpidon tehokkaasti pyörimään järjestelmissä, tehdä ohjelmiston sisäisiä automaattitiliöintejä, soveltaa robotiikkaa ja tekoälyä sekä tehdä mahdollisia liittymiä asiakkaan omiin järjestelmiin. He huomauttavat, että ammattilaisen työkalut saattavat muuttua, eli tulevaisuudessa täytyy sopeutua uusiin ja erilaisiin alustoihin. He painottavat, että ammattilaisen pitää osata tulkita saatuja lukuja sekä analysoida niitä. He arvelevat, että kovanluokan ja soveltava vero-osaaminen on tärkeä taito, sillä verolainsäädäntö tuskin yksinkertaistuu tulevaisuudessa siihen suuntaan, että kone osaisi hallita sitä. Eli heidän mukaansa taloushallinnon ammattilaisen juridisen osaamisen merkitys kasvaa.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella kirjanpitäjän tulevaisuuden näkymiä pienen tilitoimiston näkökulmasta. Haastattelun avulla selvitettiin pienen tilitoimiston yrittäjän näkemyksiä, miten työnkuva on muuttunut ja tulee muuttumaan. Kohderyhmäksi valikoitui nimenomaan pienen tilitoimiston yrittäjä, sillä on havaittavissa, että pienet, muutaman hengen tilitoimistot ovat vähentyneet. Tutkimus toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään ilmiö (Kananen 2015, 70–73).

4.1 Laadullinen tutkimus

Laadullinen tutkimusote tulee valita, kun perusteina voidaan pitää muun muassa seuraavia seikkoja: ilmiö ei ole tunnettu eikä siitä ole valmista tietoa tai teoriaa ja tutkittavasta ilmiöstä halutaan luoda hyvä kuvaus ja syvällinen näkemys. Tutkimuksen tavoitteena ei ole yleistää, sillä laadullisen tutkimuksen tulokset pätevät vain tutkimuskohteen osalta. (Kananen 2015, 33–36.)

Tutkimuksessa perehdytään ihmisten näkemyksiin ja kokemuksiin reaali maailmassa (Kananen 2015, 33–36). Laadullisessa tutkimuksessa suositetaan teemahaastatteluita, osallistuvaa havainnointia, ryhmähaastattelua ja dokumenttien sekä tekstien analyysiä, jotta tutkittavien näkemykset nousevat esiin (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164).

4.2 Haastattelututkimus ja toteutus

Kanasen (2015, 143–144) mukaan haastattelu on sopiva aineistonkeruumenetelmä, jos tutkitaan mielipiteitä, käyttäytymistä sekä tutkimusalueita, joista ei löydy paljoa tietoa. Haastattelun aikana tutkija voi opastaa vastaajaa ja muodostaa lisäkysymyksiä tarpeen vaatiessa. Haastattelutilanteessa voidaan myös avata ja selittää kysymyksen sisältöä (mp.).

Haastattelu voidaan toteuttaa strukturoimattomana, puolistrukturoituna tai strukturoituna haastatteluna. Strukturoimaton haastattelu tarkoittaa avointa vapaana keskusteluna käytävää haastattelua ja strukturoitu haastattelu on etukäteen suunniteltu ja tiettyä järjestystä noudattava haastattelun muoto. Teemahaastattelu sisältää tutkijan etukäteen suunnitellut teemat, mutta haastattelun kulku on vapaa. (Kananen 2015, 144–145.) Haastattelun teemat perustuvat tutkimuksen viitekehykseen. Teemahaastattelun aikana pystytään tarkentamaan ja syventämään kysymyksiä haastateltavan vastauksien perusteella (Tuomi & Sarajärvi 2018, 65–66). Haastateltaviksi valitaan tarkoituksella sellaiset henkilöt, joita ilmiö koskettaa (Hirsjärvi ym. 2009, 164).

Tässä tutkimuksessa haastateltavan yritys on pieni tilitoimisto maakuntakeskuksessa. Yrityksessä työskentelee 3 henkilöä. Yrityksellä on pitkä historia jo yli 20 vuoden takaa. Nykyinen yrittäjä on ollut yrittäjänä vuodesta 2001 lähtien ja yksin vuodesta 2009 lähtien. Haastateltava pystyi haastattelun aikana tuomaan itseään koskevia asioita esille mahdollisimman vapaasti.

Haastattelu pyrittiin suorittamaan mahdollisimman vuorovaikutteisesti ja reflektoiden haastateltavan kanssa. Tällä pyrittiin saamaan aiheesta laajempaa keskustelua, jossa haastattelija muodosti yksityiskohtaisempia kysymyksiä käydyn keskustelun perusteella. Haastattelu tallennettiin tutkijan tietokoneen ja puhelimen saneliiniin. Haastattelun jälkeen haastattelu litteroitiin. Digitaalisen tallenteen ansiosta haastattelussa tapahtuvat äänenpainot, puheen tauot ja muut tutkittavan asian kannalta tärkeät seikat tallentuvat. (Kananen 2015, 152.) Haastattelu tallennettiin kahden eri välineeseen, jotta minimoitiin teknisen virheen mahdollisuus. Haastattelu haluttiin tallentaa digitaalisesti myös sen takia, ettei huomio kiinnity liikaa vastauksien ylös kirjaamiseen kuin itse haastattelutilanteeseen. Haastatteluun pystyttiin myös palata, jos aineistoa tarvittiin tarkistaa, analysoida tai vertailla (Kananen 2015, 156).

4.3 Tutkimusaineiston analysointi

Hirsjärvi ja Hurme (2015, 135) ohjeistavat käymään aineiston läpi mahdollisimman pian haastattelun jälkeen, sillä aineisto on tuoreessa muistissa ja tarpeen vaatiessa

tietoja voidaan täydentää tai selventää. Aineiston analysointi alkaa jo itse haastattelutilanteessa, kun tutkija tekee havaintoja ilmiöstä. Laadullinen aineisto on yleensä tarkkaan sana sanalta tekstimuodossa ja aineistoa verrataan teoreettiseen viitekehukseen. (Hirsjärvi & Hurme 2015, 135–136.)

Haastattelun puhtaaksi kirjoittaminen eli litterointi voidaan Hirsjärven ja Hurmen (2015, 138) mukaan tehdä koko haastattelusta tai valikoiden esimerkiksi vain teema-alueiden mukaan. Litteroinnissa tutustutaan aineistoon ja sen avulla kokonaisuuksien hahmottaminen on helpompaa. Jokaisella kuuntelukerralla tutkijan käsitys vuorovaikutuksesta tarkentuu, vaikka aina jotain jääkin huomaamatta. Aineistoa analysoidessa on Hyvärisen ym. (2017, 374–375) mukaan hyvä muistaa, että pelkästään jo itse litterointi on omanlainen tulkintansa. Analyysivaiheessa on siis hyvä käyttää myös nauhoitetta hyväkseen.

Laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmänä voidaan Tuomen ja Sarajärven (2018, 78) mukaan pitää sisällönanalyysiä. Tavoitteena on Tuomen ja Sarajärven mukaan (s. 86) muodostaa tekstimuodossa olevasta aineistosta tiivis kokonaisuus tutkittavasti ilmiöstä ja liittää se aiempiin teorioihin. Analysointi ei kuitenkaan Kanasen (2015, 35) mukaan tapahdu viimeisenä, vaan se on mukana koko tutkimusprosessin ajan ja myöskin ohjaa itse tutkimusta ja tiedonkeruuta.

Tämän opinnäytetyön analysointi aloitettiin välittömästi haastattelun jälkeen litteroimalla se kirjalliseen muotoon. Seuraavaksi muodostettiin johtopäätöksiä teoreettisen viitekehyksen ja haastattelun avulla. Apuna käytettiin myös nauhoitetta, jolla varmistettiin tietojen oikeellisuus.

5 PIENEN TILITOIMISTO-YRITTÄJÄN NÄKÖKULMA

5.1 Miten työpäivä alkaa ja päättyy

Aluksi lähdettiin liikkeelle haastateltavan normaalista työpäivästä, miten se alkaa ja mihin se päättyy. Haastateltava töihin saapuessaan ensimmäisenä katsoo sähköpostit ja yleensä se määrittää, mitä ensimmäisenä tehdään. Jos sähköpostiin ei ole tullut mitään sellaista, joka vaatisi toimenpiteitä, haastateltava jatkaa siitä, mikä on kesken. Työpäivät päättyvät siihen, kun haastateltava päättää lopettaa.

Miten työpäivä päättyy? Se päättyy vaan siihen, että on pakko lopettaa. Monesti tulee jatkettua päivää tai tehtyä jokin asia loppuun, vaikka kello olisikin jo merkissä.

Haastattelussa keskusteltiin myös mahdollisista tulevaisuuden työpäivistä. Haastateltava uskoo, ettei esimerkiksi sähköpostit tule jäämään pois, sillä ihmiset ottavat yhteyttä myös iltaisin. Haastateltava toteaa, ettei itse tee töitä kotona muuta kuin poikkeustapauksissa. Haastateltava kokee, että haluaa jättää työt työpaikalle päivän päätteeksi. Asiakkaat joskus ottavat haastateltavaan yhteyttä iltaisinkin. Haastateltava toteaa, että asiakkaat tietävät, että paras aika ottaa yhteyttä on päiväsaikaan. Haastateltava pohtii kirjanpitäjän työn olevan työntäyteistä aina.

5.2 Miten työnkuva on jo muuttunut sähköistyneen taloushallinnon myötä

Haastateltava muistelee uransa alkua ajoilta metrin levyisiä tilikirjoja, joihin kaikki asiat kirjattiin käsin ja erillinen tallentaja tallensi kirjaukset systeemiin, ja raportit saapuivat muutama päivä myöhemmin postissa. Työ ei ollut samalla tavalla hetkistä kuin nyt. Haastateltavan seuraavassa työpaikassa oli jo järjestelmiä, jota kirjanpitäjät itse käyttivät ja 90-luvun puolivälissä kirjanpitäjät saivat omat tietokoneet. Silloin-kaan esimerkiksi tapahtumiin ei voinut palata enää myöhemmin, joten eteenpäin on tultu.

5.3 Ammatti-identiteetti

Haastateltava kokee ammatti-identiteettinsä muuttuneen lähinnä yrittäjyyden takia. Yrittäjänä oleminen on stressaavaa, kun on vastuussa kaikesta, mutta haastateltavan mukaan siihenkin tottuu. Itse työ on painottunut enemmän asiaan eli muuhun kuin peruskirjanpitoon. Haastateltava toteaa, ettei enää tarvitse panostaa niinkään rutiinityöhön vaan asiantuntijatyöhön. Haastateltavan mukaan asiat ovat kuitenkin muuttuneet monimutkaisemmaksi, esimerkiksi verotusasioiden osalta.

5.4 Sähköistyminen ja digitalisaatio

Haastateltava ei koe sähköistymistä ja digitalisaatiota uhkana. Haastateltava kuitenkin totesi, että heidän olisi pitänyt siirtyä täysin sähköiseen taloushallintoon.

Olisi pitänyt mennä täyteen sähköisyyteen, mutta se vaatii aikaa ja aina ollut sama kiire vuodesta toiseen. Siinä pitäisi olla joku, joka siihen perehtyy ja hoitaa sen homman. Hän ei sinä aikana tekisi mitään ja sehän näissä pienissä tilitoimistoissa on ongelmana. Ei ole kapasiteettia ja resursseja kerta kaikkiaan.

Työntekijää sähköisyys helpottaisi, mutta haastateltava toteaa, etteivät kaikki asiakkaat tykkäisi siitä. Haastateltava huomauttaa, että palvelu muuttuu helposti kasvottomaksi, jos kirjanpitäjä löytyy muualta Suomesta eikä asiakas ikinä näe häntä. Haastateltava arvelee, että jotkut yrittäjätkin saattavat kokoa olonsa epävarmaksi: tunteeko kukaan hänen asioitaan Suomen laajuisissa isoissa tilitoimistoissa.

Haastateltava toteaa, että pieniä tilitoimistoja on kadonnut todella paljon viimeisen kymmenen vuoden aikana. Haastateltava muistelee nähneensä ja olleensa tekemisissä monen kanssa melkein päivittäin.

Ei ole enää oikein ketään. Kaikki on lopettanut ja myynyt toimintansa muualle tai lopettanut ihan tyystin. Kyllähän tässä ollaan puristuksissa. Ei ole oikein vertaistukea enää.

Haastateltavalta kysyttiin, miksi juuri hänen tilitoimistonsa on pystyssä. Siihen haastateltava ei osannut aluksi sanoa mitään, mutta lopuksi syy löytyi siitä, ettei hän ole

halunnut myydä toimintaansa. Haastateltava korostaa, että vuosien aikana yhteydenottoja on tullut useampiakin. Haastateltava ei haluaisi myydä niin sanotulle isolle jättille, koska kokisi silloin tekevänsä karhunpalveluksen asiakkailleen. Haastateltavan mukaan heillä on pitkäaikaisia asiakkaita, mutta heiltä on myös lähtenyt asiakkaita isommille toimijoille, kun heitä on lähestytty tarpeeksi kauan. Haastateltava ei osaa sanoa miten oman tilitoimistonsa kohdalla tilanne päättyy.

5.5 Asiakkaat

Haastateltava toteaa asiakkaiden olevan kaikenlaisilla asioilla yhteydessä. Joskus jopa sellaisilla asioilla, jotka eivät suoraan liity heidän toimenkuvaansa. Neuvoa voidaan pyytää esimerkiksi työntekijöiden palkkaamisessa. Haastateltava täsmentää, että riippuu täysin asiakkaasta, millaisia yhteydenottoja tulee. Yhteydenotot ovat siis laidasta laitaan välillä, välillä saa haastateltavan mukaan toimia jonkinlaisena terapeutina asiakkaalle.

Yksi syy yhteydenottojen monipuolisuudelle löytyy haastateltavan mukaan asioiden monimutkaistumisesta. Haastateltava huomauttaa, että jotkut yrittäjät eivät ole ollekaan ajan tasalla.

Riippuu niin asiakkaista, kuinka pitkälle valveutuneita he itse ovat. Jotkuthan ei tiedä yhtään mitään, mitä pitäisi tehdä tai mitä on tulossa. Kirjanpitäjän työhön kuuluu seurata asiakkaan asioita aktiivisesti

Hän toteaa, ettei ennen ole tällä tasolla joutunut konsultoimaan asioista. Asiat sähköistyvät sekä lait, standardit ja säännökset muuttuvat nopealla tahdilla ja moni asia muuttuu vuosittain. Haastateltava muistelee, että isoin työnkuvaa muuttava lainmuutos on ollut Euroopan unioniin liittymisen myötä tapahtuneet muutokset. Esimerkiksi liikevaihtoveron vaihtuminen arvonlisäveroon.

5.6 Työelämätaidot

Haastateltava itse painottaa opiskelun ja kouluttautumisen merkitystä. Asioita tulee koko ajan lisää ja ne muuttuvat nopeallakin tahdilla, joten on tärkeää tietää milloin

asiat muuttuvat ja mitä pitää milloinkin soveltaa. Haastateltava myös allekirjoittaa vuorovaikutus-, myynti-, ongelmanratkaisutaitojen ja itsensä johtamisen tärkeyttä.

Hän korostaa, että vuorovaikutustaidot pitää olla todella hyvät ja asiantuntijan täytyy mukautua asiakkaan mukaan. Aina ei siihen pysty. Haastateltava toteaa, että persoonaa myy. Ennen ei haastateltavan mukaan tarvinnut olla itse yhteydessä asiakkaaseen, vaan tilitoimiston johtaja hoiti asiakkaan kyselyt ja muutokset. Pienissä tilitoimistoissa joutuu itse olemaan joka alan asiantuntija, sillä nykyään kirjanpitäjät ovat itse yhteydessä asiakkaisiinsa.

Haastateltava toteaa, että kun asiakkaalle ilmenee jokin ongelma, pystyy kirjanpitäjänä antamaan vain neuvoja. Haastateltavan mukaan harvoin mitään pystyy tekemään, jos asiakas ei ota neuvoja vastaan. Haastateltava korostaa, että joskus haastavat tilanteet johtuvat asiakkaasta itsestään.

Esimerkiksi: asiakas tuo veroilmoituksen jättöpäivää edeltävänä päivänä tarvittavat aineistot, mistä johtuen ei ole mitenkään yllättävää, ettei kaikki ole aina täydellisesti.

Haastateltava korostaa itsensä johtamisen taidoissa ajan hallintaa. Haastateltava pyrkii tekemään listauksia siitä, mitä kyseisellä viikolla aikoo tehdä. Haastateltava kuitenkin harmittelee, että usein miten aikataulut pettävät, koska uusia työtehtäviä saattaa ilmaantua kesken viikon.

5.7 Loppuuko kirjanpitäjältä työt?

Haastateltava ei usko, että kirjanpitäjän työt loppuisivat kokonaan. Hän nostaa konkreettisenä esimerkkinä verottajan, joka tulee myös tulevaisuudessa tarvitsemaan oikeat tiedot ja rahat. Robotit tulevat tekemään rutiinitöitä ja robotitkin voivat erehtyä, jolloin jonkun täytyy seurata niiden toimintaa. Haastateltava painottaa, että kirjanpitäjän täytyy silti varmistaa tietojen oikeellisuus, vaikka esimerkiksi verottajan tarvitsemat tiedot menisivät suoraan sähköisesti perille ilman välikäsiä.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella kirjapitäjän työnkuvan muutosta pienen tilitoimiston näkökulmasta. Tarkoituksena oli muodostaa hyvä kuvaus tutkittavasti aiheesta kirjallisuuskatsauksen ja teemahaastattelun avulla. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä olivat muun muassa: Miten sähköistyminen ja digitalisaatio on muuttanut työnkuvaa? Mitä taitoja kirjapitäjän täytyy omaksua? Mitä kirjapitäjältä odotetaan tulevaisuudessa? Miten pienten tilitoimistojen käy?

Tutkimuskysymyksiin haettiin vastauksia lähdemateriaalien avulla. Opinnäytetyön teoriassa käytiin läpi ensin taloushallinnon kokonaisuutta, pääkirjanpitoa ja siihen liittyviä osaprosesseja. Digitalisoitumista ja sähköistymistä kuvattiin 1990-luvun alkupuolesta lähtien nykypäivään saakka. Työssä kuvattiin kirjapitäjän työelämätaitoja, mistä kirjapitäjien ja työnantajien kannattaa lähteä liikkeelle ja miten työelämä muuttuu.

Tutkimushaastattelu muodostui teorian pohjalta. Teemahaastattelu toteutettiin yhdessä pienen tilitoimistoyrittäjän kanssa, jossa yrittäjä antoi omia näkemyksiään ja ajatuksiaan aiheesta. Haastattelun tulokset tukivat muodostettua teoriaa.

Haastattelussa nousi esille konkreettisia esimerkkejä siitä, millaista oli työskennellä tilitoimistossa vuosia sitten. Kirjanpito oli hyvin manuaalista ja työlästä käsin tehtynä ja prosessi kulki monen ihmisen läpi sekä kesti monta päivää. Alalla oli totuttu rauhalliseen työympäristöön, jossa työ ei ollut hetkistä. Kehittyvä teknologia ja uudet osaamiset mahdollistivat taloushallinnon kehittymisen muun maailman rinnalla.

Taloushallinnon automaatiossa tarkoituksena on lähinnä manuaalisen ja rutiininomaisen työn vähentäminen, joka vapauttaa aikaa enemmän arvoa tuottavien tehtävien varten. Tällöin korostuu asiantuntijatyön ja konsultoinnin tärkeys. Näiden lisäksi huomio siirtyy IT- ja prosessiosaamiseen, sillä automaatiota lisätään esimerkiksi ohjelmistorobotiikalla ja koneoppimisella. Tulevaisuuden työelämässä yhdistellään näitä kaikkia osaamisia, millä luodaan kustannustehokasta mutta asiakaslähtöistä palvelua.

Työnkuvan muuttuessa kirjanpitäjän täytyy huomioida osaamisessaan eri asioita. Edelleen avainasemassa säilyvät substanssiosaaminen eli kirjanpidon, veroasioiden ja työehtosopimuksien osaaminen (Fredman & Lehtonen 2018a; Kaarlejärvi & Salminen 2018, 241). Työnkuvan muuttuessa kuitenkin enemmän konsultoivaan suuntaan on tärkeä kehittää työelämätaitoja, kuten vuorovaikutus-, myynti-, ongelmanratkaisutaitoja sekä itsensä johtamista. Nämä taidot yhdessä vaikuttavat työn lopputulokseen asiakkaan näkökulmasta. Työntajien on aika panostaa henkilöstön kehittämiseen ja mahdollisesti uudelleen kouluttamiseen. Lisäksi korkeakouluissa on tärkeä sisältää opintoihin digitaalisen taloushallinnon edellyttämiä taitoja, joiden avulla saataisiin tarvittavaa osaamista valmistuville taloushallinnon ammattilaisille.

Haastattelussa todettiin, että asioiden monimutkaistuessa asiakkaiden yhteydenotot koskevat laajalla skaalalla eri asioita eivätkä yhteydenotot välttämättä enää suoraan liity kirjanpitoon. Yksi pienten tilitoimistojen kilpailukyvyistä onkin asiakaslähtöinen ja kasvollinen palvelu. Kustannustehokas kirjanpito ei ole riittävää, jos asiakas jää unholaan.

Kuten haastattelussa kävi ilmi, pieniä tilitoimistoja katoaa jatkuvasti katukuvasta. Haastateltavakin mainitsi, että kokee olevansa puristuksissa. Isommat tilitoimistot laajentavat toimintaansa ostamalla pieniä ja keskisuuria tilitoimistoja, mutta Suomessa on silti paljon pieniä muutaman henkilön tilitoimistoja.

Yrittäjiltä tarvitaan rohkeita askelia kohti älykästä taloushallintoa, jotta yrittäjät pystyisivät jatkamaan liiketoimintaansa. Eteen tulee kuitenkin monia eri tekijöitä, jotka vaikeuttavat näiden askelien ottamista. Yksi varmasti isoimmista keskustelun aiheista ovat kustannukset. Järjestelmät, niiden integraatiot tilitoimiston omiin järjestelmiin ja niiden hallinta tarkoittavat pienelle tilitoimistolle isoja investointeja. Näiden lisäksi pienissä tilitoimistoissa työskentelee vain muutamia henkilöitä, jolloin jonkun tai joidenkin täytyy pienentää omaa työpanostaan, jotta pystyisivät perehtymään uusiin järjestelmiin ja huolehtimaan automaation toimivuudesta. Monelle tilitoimistolle täyteen sähköisyyteen siirtyminen on pitkälti resurssikysymys.

Pienten tilitoimistojen etuna on ehdottomasti kasvollinen ja henkilökohtainen palvelu. Digitaalinen ja sähköinen taloushallinto ei välttämättä vielä hetkeen palvele

pieniä tai keskisuuriakaan toimijoita. Tällöin automaatiolla voidaan hakea nimenomaan rutiininomaisen ja manuaalisen työn karsimista, jolloin fokus täytyy siirtää asiakkaan palvelemiseen ja konsultointiin. Vaikka kirjanpidon tekeminen ei olisi asiakkaan tai tilitoimiston näkökulmasta kustannustehokasta, laatu ja laadun varmistaminen ovat avaintekijöitä kilpailijoihin nähden. Monet yrittäjät arvostavat tilitoimistossa kasvollista ja henkilökohtaista palvelua.

Ylipäättänsä pienen tilitoimiston olemassaolo ei ole itsestäänselvyys tänä päivänä. Siihen vaikuttavat niin asiakkaiden uskollisuus, henkilöstön osaaminen, resurssit, investoinnit kuin yrittäjän oma jaksaminen.

Lopputuloksena voidaan todeta, että kirjanpitäjät eivät jää työttömäksi ja pienet tilitoimistot pärjäävät, kunhan osaavat luoda kysyntää. Pienet tilitoimistot ovat tärkeä tuki, kumppani ja apu yrityksille. Eli tärkeää on huomata, että työn rooli muuttuu. Kirjanpito, verotus sekä kaikki lait ja säädökset ovat edelleen kirjanpitäjän ydinosaa- mista, ja muilla työelämätaidoilla tuetaan alalla pärjäämistä sekä itsensä kehittämistä. Alan ammattilaisilla ei ole huolta, jos ymmärtää olla hereillä ja valmistautua muuttuvaan työnkuvaan. Täytyy muistaa, että muutoksia on tapahtunut ennenkin. Haastattelussa esille nostettiin liikevaihtovero, joka muuttui vuonna 1994 arvonli- säveroksi. Työ, työympäristö, alustat, organisaatiot ja moni muu asia muuttuu, mikä vaatii sopeutumista. Jos tilitoimistoyrittäjät tai kirjanpitäjät jäävät niin sanotusti tu- leen makaamaan ja suhtautuvat tulevaisuuteen epäilevästi ja kielteisesti, silloin yri- tystoiminta ja itsensä työllistäminen on heikkoa.

6.1 Tutkimuksen luotettavuus

Opinnäytetyössä käytettiin tarkkaan ja kriittisesti valittuja lähteitä. Lähteinä toimi niin painettu kirjallisuus kuin alan ammattilaisten julkaisemat verkkojulkaisut ja webinaa- rit. Luotettavuutta lisäävät aineiston keruumenetelmä eli haastattelu ja sen nauhoi- tus. Tällöin haastatteluun pystyy palaamaan jälkikäteen, jos haastattelusta täytyy jotain tarkistaa tai täsmentää. Haastateltava sekä tämän yritys pysyvät anonyy- meina, joten haastattelussa esiin tulleet henkilöt, työpaikat tai asiakkaat ilmenevät tutkimuksessa nimettöminä. Haastateltava suostui haastatteluun vapaaehtoisesti ja

hänitä informoitiin opinnäytetyön tavoitteista, haastattelun rungosta ja nimettömyydestä.

Saatura aineistoa analysoitiin tutkijan osalta mahdollisimman objektiivisesti, vaikkakin tämä ei ole täysin mahdollista. Tutkimuksen tekijän on mahdotonta täysin asettua sivusta katsojan rooliin ja sulkea omaa ajatuksen kulkuaan (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 24).

6.2 Jatkotutkimusehdotukset ja opinnäytetyön arviointi

Opinnäytetyössä keskityttiin yksittäisen pienen tilitoimistoyrittäjän näkemykseen, jotta ymmärrettiin tutkittava ilmiö ja mitä mahdollisia muutoksia on tulossa nimenomaan tämän yrityksen osalta. Jatkotutkimus voisi tapahtua kvantitatiivisena tutkimuksena isommalla yrittäjäjoukolla. Tätä opinnäytetyötä voitaisiin käyttää esitutkimuksena kvantitatiiviselle tutkimukselle. Aihetta voisi tutkia useamman tilitoimistoyrittäjän kanssa laajemmalla skaalalla ja ottaa huomioon myös pienien paikkakuntien toimijoita. Pieniä tilitoimistoja löytyy edelleen paljon, vaikkakin moni yrittäjä on myynyt liiketoimintaansa muualle ja lopettanut tai tilitoimistoketjut ovat ostaneet pienempiä toimijoita.

Opinnäytetyöprosessi oli mielenkiintoinen ja onnistunut. Aineistoon perehtyminen oli mielekäästä, sillä tekijä kohtasi monenlaisia asiantuntijoita omine näkemyksineen kirjanpitäjän työnkuvan muutoksesta. Aineistoa oli paljon saatavilla ja työhön saatiin luotua tiivis teoria tukemaan suoritettua haastattelua.

Kvalitatiivinen tutkimus oli hyvä tutkimusmetodi työlle. Teemahaastattelu oli myös onnistunut. Vuorovaikutus ja tunnelma oli avoin, joten haastateltava pystyi tuomaan mahdollisimman helposti omia näkemyksiään esille. Teemat olivat tarpeeksi spesifejä, jotta keskustelulle saatiin oikea suunta. Aihe on hyvin ajankohtainen ja työhön saatiin hyvä edustus pienten tilitoimistojen toimijoista.

LÄHTEET

A 30.12.1997/1339. Kirjanpitoasetus.

Aho, A. 2019. Kirjanpitäjistä konsultiksi: Pääkirja. Helsinki: Alma Talent.

Ahvenniemi, J. 2008. KLT tilitoimistoalan asiantuntijatutkintona. [Verkoartikkeli]. Tilisanomat. [Viitattu 8.12.2020]. Saatavana: <https://tilisanomat.fi/yleiset/kl-tilitoimistoalan-asiantuntijatutkintona>

Ernst & Young & Microsoft. 2018. Artificial Intelligence in Europe. [Verkojulkaisu]. [Viitattu 15.9.2020]. Saatavana: https://pulse.microsoft.com/uploads/prod/2018/10/WE_AI_Report_2018.pdf

Fredman, J. & Lehtonen, L. 2018a. Robotisaatio ja taloushallinto – Mitä taitoja alalla vaaditaan vuonna 2025? [Webinaari]. Helsinki: Accountor Finago Oy. [Viitattu 5.10.2020]. Saatavana: <https://campaigns.finago.com/robotisaatio-ja-taloushallinto>

Fredman, J. & Lehtonen, L. 2018b. Tekoälyn ja koneoppimisen vaikutukset taloushallintoon. [Webinaari]. Helsinki: Accountor Finago Oy. [Viitattu 5.10.2020]. Saatavana: <https://campaigns.finago.com/tekoalyn-ja-koneoppimisen-vaikutukset-taloushallintoon>

Granlund, M & Malmi, T. 2004. Tietotekniikan mahdollisuudet taloushallinnon kehittämisessä. Helsinki: WSOY.

Hakonen, M., Eklund I. & Roos M. 2017. Taloushallinnon taitajaksi. 7. uud. p. Helsinki: Sanoma Pro.

Hernesniemi, H. 2010. Digitaalinen Suomi 2020: Älykäs tie menestykseen. Helsinki: Teknologiainfo Teknova.

Hiila, I., Tukiainen, M. & Hakola, I. 2019. Tiimiäly: Opas muuttuvaan työelämään. Jyväskylä: Tuuma.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2015. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. [Verkkokirja]. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press. [Viitattu 27.11.2010]. Saatavana Ellibs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi

- Hyvärinen, M., Nikander, P., Ruusuvuori, J., Aho, A. L & Grandfelt R. 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja. [Verkkokirja]. Tampere: Vastapaino. [Viitattu 27.11.2020]. Saatavana Ellibs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Järvenpää, M., Partanen V., Tuomela T. 2001. Moderni taloushallinto: Haasteet ja mahdollisuudet. Helsinki: Edita.
- Kaarlejärvi, S. 7.9.2017. RPA – robotiikalla parempaan arkeen. [Blogikirjoitus]. Efima Oy. [Viitattu 1.12.2020]. Saatavana: <https://www.efima.com/blogi/rpa-robotiikalla-parempaan-arkeen/>
- Kaarlejärvi, S. & Salminen, T. 2018. Älykäs taloushallinto. Helsinki: Alma Talent.
- Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kinnunen, J., Laitinen, E., Laitinen, T., Leppiniemi, J. & Puttonen, V. 2006. Mitä on yrityksen taloushallinto? 3. korj. p. Helsinki: KY-palvelu.
- Koski, O. & Husso, K. 20.6.2018. Tekoälyajan työ: Neljä näkökulmaa talouteen, työllisyyteen, osaamiseen ja etikkaan. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 14.10.2020]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-311-5>
- Kurki, M., Lahtinen M. & Lindfors, H. 2011. Verkkolasku käyttöön! Helsinki: Helsingin seudun kauppakamari / Helsingin Kamari
- L 2.2.1979 /128. Toiminimilaki.
- L 29.1.1988/389. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä.
- L 30.12.1992/1535. Tuloverolaki.
- L 30.12.1993/1501. Arvonlisäverolaki.
- L 30.12.1997/1336. Kirjanpitolaki.
- L 21.7.2006/624. Osakeyhtiölaki.
- Lahti, S. & Salminen, T. 2008. Kohti digitaalista taloushallintoa. Helsinki: Alma Talent.

- Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Helsinki: Alma Talent.
- Lehtinen, J. 2019. Kirjanpitäjän työn muutos ja tulevaisuus. [Verkkójulkaisu]. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 1.11.2020]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019112522271>
- Metsä-Tokila, T. 16.10.2019. Taloushallintoalan toimialaraportti 2019. [Verkkójulkaisu]. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 22.10.2020]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-453-2>
- Pekki, P. 2018. Tilitoimistojen palveluiden automatisointi: Case: Rezulto Oy. [Verkkójulkaisu]. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 1.11.2020]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018122022624>
- Saarinen-Kauppinen, A. & Puusniekka A. 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV: Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. [Verkkójulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. [Viitattu 26.11.2020]. Saatavana: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/tietoaarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf>
- Taloushallintoliitto. Ei päiväystä. Tilitoimiston palvelut. [Verkkosivu]. [Viitattu 22.10.2020]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/tilitoimistoasiointi/tilitoimiston-palvelut>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Uudistettu laitos. [Verkkokirja]. Helsinki: Kustanneosakeyhtiö Tammi. [Viitattu 28.11.2020]. Saatavana Ellibs-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Viitala, R. & Jylhä, E. 2013. Liiketoimintaosaaminen: Menestyvän yritystoiminnan perusta. 6. uud. p. Helsinki: Edita Publishing.

LIITTEET

Liite 1. Haastattelurunko

Liite 1. Haastattelurunko

- Miten työpäiväsi alkaa ja päättyy normaalina päivänä? Entä millaisena kuvittelet sen olevan vuonna 2025?

- Miten koet työnkuvan muuttuneen sähköistyneen taloushallinnon myötä. Koetko ammatti-identiteettisi muuttuneen viime vuosina?

- Koetko sähköistymisen ja digitalisaation uhkana omalle työllesi?

- Miten koet sähköistymisen ja digitalisaation pienen tilitoimiston yrittäjänä?

- Paljonko olet tekemisissä asiakkaasi kanssa? Ovat asiakkaat paljon yhteydessä sinuun? Minkälaisia yhteydenottoja saat asiakkailta?

- Mitä taitoja koet tarvitsevasi 5 vuoden päästä?

- Loppuuko kirjanpitäjältä työt?

